

Opetushallitus
lausuntopalvelu.fi

Viite: OPH-5512-2022

Tehyn lausunto hammastekniikan perustutkinnon perusteiden luonnoksesta

Tehy ry lausuu yhteistyöjäsenjärjestöjen (Stal ry, Suomen Röntgenhoitajat) kanssa hammastekniikan perustutkinnon perusteiden luonnoksesta. Hammastekniikan perustutkinnon perusteet on uudistettu vastaamaan nykypäivän ja tulevaisuuden työelämän vaatimuksia. Tutkinnon perusteiden on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2024. Lausunto kohdistuu tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyyteen, selkeyteen ja ymmärrettävyyteen, tutkinnon muodostumiseen ja tutkinnon osien sisältöihin sekä ammattitaitovaatimuksiin.

Tutkinnon muodostuminen

Mielestämme pakollisissa tutkinnon osissa on kuvattu työelämässä vaadittava keskeinen osaaminen. Valinnaiset tutkinnon osat täydentävät pakollisia tutkinnon osia. Tosin voisi vielä harkita, olisiko tarkoituksenmukaista yhdistää tutkinnon osia, koska sisällöt ovat varsin samankaltaisia ja suppeahkoja. Esimerkiksi olisiko mahdollista yhdistää kokoproteesien valmistaminen, osaproteesien valmistaminen ja metallirunkoisten osaproteesien valmistaminen yhdeksi tutkinnon osaksi?

Tutkinnon osat

Tutkinnon osissa kuvattu osaaminen (tiedot, taidot ja pätevyudet) on ajantasaista ja huomioi tulevaisuuden osaamistarpeet. Kuitenkin teknologian ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen ja niiden mahdollisuudet näkyvät huonosti ammatillisissa tutkinnon osissa. Tutkinnon osissa (2.1–2.7) voisi selkeämmin kuvata, miten teknologiaa hyödynnetään hammastekniikassa ja hammaslaborantin työssä. Teknologisia ja digitaalisia pitää kuvata enemmän, jotta hammastekniikan perustutkinto palvelee työelämän tarpeita ja kehitystä myös tulevaisuudessa. Tutkinnon osissa kuvattu osaaminen voidaan mielestämme hankkia, osoittaa ja arvioida aidoissa työelämän tehtävissä ja prosesseissa erilaisilla työpaikoilla.

Mielestämme termistö on pääosin selkeää, ymmärrettävää ja toimialalla yleisesti käytössä olevaa. Tutkintokielellä keskusteleminen ei ole työelämälähtöinen ammattitaitovaatimus ja siten turha. Opiskelija oppii työpaikalla ammatti- ja työkielen. Tutkintokieltä opiskelija tarvitsee vain opiskelujen etenemisessä ja ammattitaitoa hankkiessaan sekä mahdollisesti työpaikkaohjaajana toimiessaan. Näkemyksemme mukaan tutkintokielen osaaminen ei ole merkityksellinen työtehtävissä selviytymisessä. Pikemminkin on tärkeää, että opiskelija oppii ammatillisella alalla yhtenäisesti käytössä olevan ammattisanaston/-kielen ja käyttää sitä työssään, viestiessään ja kirjatessaan. ”Taloudelliset lainalaisuudet” ilmaisu on epäselvä. Riittävää on, että opiskelija osaa työskennellä taloudellisesti ja ymmärtää taloudellisuuden merkityksen toiminnassaan.

Taloudelliset lainalaisuudet pitää avata tai ilmaista toisin, mitä niillä tarkoitetaan? Em. ilmaisu on epäselvä ja vaikeasti ymmärrettävä. Mitä käsitteellä laatutaso tarkoitetaan? (s.4, s.6, s.9, s.11, s.13, s.15, s.18) Tämä käsite pitää kuvata selkeästi luonnoksessa.

Kokonaisuutena tutkinnonperusteet vaikuttavat hyvältä ja mahdollistavat korkealaatuisen työelämälähtöisen koulutuksen toteuttamisen. Arvioinnin osalta on tärkeä huomioida, että uusi yhtenäinen kriteeristö on tarkoituksenmukainen ja arvioijat tarvitsevat kunnollisen perehdytyksen. Nyt näyttäisi joidenkin ammattitaitovaatimusten osalta siltä, että arviointikriteereillä ei ole mahdollista arvioida osaamista. Esimerkiksi miten arvioidaan ammattitaitovaatimus: ”perehtyy kirjalliseen työmääräykseen tai reseptiin” seuraavalla kriteerillä:

”toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa kriteerillä ammattitaitovaatimus”.

Toisin sanoen millainen työtilanne opiskelijalla voisi olla näytössä? Vai onko tarkoitus, että niiltä osin, kun arviointikriteeri ei sovellu käytettäväksi, se jätetään huomiotta. Tällaisessa tilanteessa on mahdollista, että arviointi ei arvioijien kesken ole tasalaatuista ja opiskelijat saavat erilaista kohtelua ja arvosanoja. Siksi on erityisen tärkeä tarkastella kokonaisuutta ja testata arviointikriteerien sopivuus ammattitaitovaatimusten mukaisen osaamisen arviointiin ja tarvittaessa muokattava ammattitaitovaatimukset. Nyt näyttäisi siltä, että vaikka arviointikriteerit ovat muuttuneet, sitä ei ole juurikaan huomioitu ammattitaitovaatimuksissa. Siksi osa ammattitaitovaatimuksista pitää muuttaa sellaiseen muotoon, että arviointikriteeristö toimii sujuvasti ja ymmärrettävästi opiskelijan osaamisen arvioinnissa. Kun ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit kohtaavat toisensa, on arviointikin luotettava ja ymmärrettävä kaikkien kannalta.

Helsinki 27.1.2023

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija, Tehy ry, kirsi.coco@tehy.fi,
p. +358408215057